

Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan 2016

Uppdrag och förutsättningar

Enligt skollagen ska varje huvudman systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Staden har beslutat att detta krav på ett dokumenterat kvalitetsarbete ska redovisas i form av en bilaga till verksamhetsberättelsen.

I denna bilaga presenteras en kortfattad resultatanalys för stadens egna grundskolor samt underlag och arbetsformer för det systematiska kvalitetsarbetet. För att ta del av mer utvecklade presentationer hänvisas till verksamhetsberättelsen 2016 (huvudtext) och till verksamhetsplanen 2017.

Grundskoleavdelningen ansvarar för drift och utveckling av stadens egna verksamheter inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, fritidsklubb och centrala grupper med särskilda inriktningar (CSI).

Antalet elever i de kommunala grundskolorna ökade med cirka 2 000 elever jämfört med samma tid föregående läsår. Höstterminen 2016 gick cirka 72 000 elever i Stockholms stads grundskolor i egen regi. Av dessa gick närmare 9 000 elever i förskoleklass. Cirka 650 elever var mottagna i grundsärskolan vilket var likvärdigt med föregående år.

Antalet elever i fritidshem har ökat med cirka 1 000 elever sedan 2015. Sammanlagt finns cirka 32 800 elever i fritidshem (förskoleklass till och med årskurs 3) i de kommunala grundskolorna. I fritidsklubbar, öppen fritidsverksamhet för årskurs 4-6, fanns cirka 10 160 elever, en ökning med cirka 700 elever sedan föregående år.

Kvalitetsarbetets underlag och källor

För att överhuvudtaget kunna uttala sig om verksamhetens måluppfyllelse behövs olika former av underlag och källor. Underlagen består av olika kvantitativa uppgifter hämtade från stadens egna elevdatabaser och Skolverkets statistik kring måluppfyllelse på skolnivå. Detta är exempelvis uppgifter om behörighet, meritvärden, betyg och resultat på nationella prov.

Utöver dessa mer hårda data utgör föräldra- och elevenkäter en viktig mätare på elevers och föräldrars uppfattning om skolornas arbetsklimat, arbetssätt etc.

Ovanstående sammanställningar utgör i sin tur de viktigaste underlagen för skolornas interna kvalitets- och utvecklingsarbete och där uppföljningar och analyser har presenterats i ILS-webben i form av tertialrapporter och verksamhetsberättelser.

Inför tertialrapport 2 (T2) görs en första analys av resultatutvecklingen. Denna analys tillsammans med skolornas datasammanställningar och resultatanalyser på skolnivå utgör huvudunderlaget för de resultatdialoger som förs mellan grundskolechef och respektive rektor/ledningsgrupp. De genomförda resultatdialogerna har i sin tur gemensamt följts upp av grundskolans ledning och ger ett samlat underlag för analys och fortsatt arbete.

Merparten skolor genomför numera egna resultatdialoger på sin skola mellan skolledning och arbetslag eller enskilda lärare. Skolornas resultatdialoger utvecklas över tid och innehållet, formerna och strukturen justeras allteftersom för att de ska bli så givande som möjligt.

Övergripande bild av måluppfyllelse

Betygsresultat årskurs 9

Det finns tre övergripande resultatmått i grundskolans årskurs 9: andel behöriga till yrkesprogram (den lägsta behörigheten till gymnasieskolan)¹, genomsnittligt meritvärde² och andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen.³

Tabell 1: Betygsresultat totalt 2011–2016, årskurs 9, årsvärde, inom parentes riksgenomsnittet (Källa: Skolverket)

Betygsmått	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Andel behöriga till yrkesprogram	88,0 (87,7)	85,9 (87,5)	87,4 (87,6)	85,7 (86,9)	85,3 (85,6)	82,4 (83,1)
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	77,0 (77,3)	74,6 (77,4)	75,2 (77,0)	77,0 (77,4)	77,9 (75,3)	74,4 (74,2)
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	223,7 (210,6)	221,9 (211,4)	222,4 (213,1)	225,2 (214,8)	230,7*	229,9*
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)				233,7*	239,8 (224,7)	239,4 (224,1)

* Det finns inga officiella siffror från Skolverket, och siffrorna är från LIS/Infoview

Andelen elever behöriga till yrkesprogram har minskat jämfört med tidigare år och det finns en tydlig trend mot försämrade resultat sedan 2011. Andelen elever som nått kunskapsmålen i samtliga ämnen har tydligt minskat jämfört med 2014 och 2015, men är på samma nivå som 2012 och 2013. Det genomsnittliga meritvärdet är dock på samma nivå som 2015, och detta resultatmått har sedan 2013 haft en klart positiv utveckling.

Samtidigt som det finns en stor nedgång i två av betygsmåtten har det under läsåret varit en ovanligt stor ökning av antalet nyanlända elever till Sverige och Stockholm till årskurs 9, vilket är en betydande förklaring till de försämrade resultatmått. Skolverket har sedan 2013 beräknat betygssiffror i årskurs 9 exklusive nyinvandrade elever. Med nyanlända elever avses elever som kommit till Sverige de fyra senaste åren, och inte har bott eller gått i skola i Sverige

¹ För behörighet till yrkesprogram krävs minst godkänt i matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk samt i ytterligare fem ämnen.

² Meritvärdet beräknas från och med vårterminen 2014 också på maximalt 17 ämnen, där ämnet moderna språk kan läggas till som ett 17:e ämne. Maximalt meritvärde är 340 poäng. Tidigare beräknades meritvärdet på elevens 16 bästa ämnen, med maxvärde på 320. Båda måtten används i rapporten.

³ Måttet beskriver om eleven har fått godkänt betyg i de ämnen som ingår i elevens utbildning.

tidigare. Skolverket ändrade dock 2015 beräkningarna till att omfatta exklusive nyinvandrade (0-4 år) elever samt elever med okänd bakgrund. Elever med okänd bakgrund saknar personnummer, vilket till exempel kan bero på att eleven inte är folkbokförd i Sverige.

Betygsresultaten exklusive nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund har ökat mellan 2015 och 2016 för samtliga betygsmått och det rör sig om relativt kraftiga förbättringar. Eftersom det enbart rör sig om ett år med samma beräkningsgrunder går det inte att säga att det är en trend.

Tabell 2: Betygsresultat årskurs 9, exklusive nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund, 2015–2016 (Källa: Skolverket)

	2015	2016
Andel behöriga till yrkesprogram	90,4 %	92,5 %
Andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	82,7 %	83,7 %
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	247,1	254,9

Ett exempel på hur det stora antalet nyanlända elever kan påverka resultaten är på stadsdelsnämnds nivå i Farsta och Rinkeby-Kista. När det gäller andelen behöriga till yrkesprogram i årskurs 9 har resultaten i dessa två stadsdelsnämndsområden försämrats i störst utsträckning i jämförelse med övriga stadsdelsnämndsområden. I de preliminära beräkningar som gjorts har Farsta och Rinkeby-Kista tagit emot högst andel nyanlända elever under året (uppskattningsvis cirka 20 procent) och det förklarar årets försämrade siffror, åtminstone till viss del.

Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 har dock inte försämrats. En anledning kan vara att i detta betygsmått räknas inte de elever med som har noll i meritvärde och det är troligt att en hög andel av de nyanlända inte har fått betyg i något ämne. Om man exkluderar nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund har det genomsnittliga meritvärdet (17 ämnen) ökat från 247 till 255 mellan år 2015 och 2016. Därtill har det under de tre senaste åren skett en tydlig förskjutning i de satta betygen då en allt större andel elever får betygen A och B. Förskjutningen i satta betyg illustreras i tabellen nedan, tabell 3.

Tabell 3: Procentuell fördelning av samtliga utdelade betyg 2013-2016 (Källa: Bosko)

Betyg	2013	2014	2015	2016	2015-2016	2013-2016
A	14,1	15,5	17,3	20,4	18	44,7
B	17,8	18,5	19,3	20,5	6,4	15,2
C	24,9	25	25,3	24,1	-4,8	-3,2
D	17,4	17	15,6	14,2	-9,2	-18,4
E	19,5	17,2	15,5	12,6	-21,1	-35,4
F/-	6,4	6,9	7	7,9	12,3	23,4

A har ökat mest av alla betyg och är numera ett mycket vanligare betyg än D och E. År 2013 gällde det omvända. Ungefär halva ökningen skedde mellan 2015 och 2016. C var i stort sett oförändrad mellan 2013 och 2015 för att minska med 4,8 procent mellan 2015 och 2016. E har minskat mest av alla betyg, 35,4 procent. F och streck har ökat med 23,4 procent. Ungefär halva ökningen skedde mellan 2015 och 2016.

Till dessa förändringar kan det finnas flera förklaringar, vilka inte utesluter varandra. En förklaring kan förstås vara att elevernas kunskapsnivå har ökat, men det är osannolikt att det har skett en sådan stor förändring på så kort tid, och det skulle också vara en förändring som saknar motstycke i historien. Det är mer rimligt att tro att betygssättningen utifrån elevernas kunskapsnivå har förändrats och här finns två utgångspunkter. Den första kan vara att betygssättningen var restriktiv när betygssystemet (A till F) infördes 2013 och den andra att betygssättningen idag är generös. Även om båda förklaringarna kan vara giltiga är det mest sannolika att merparten av förklaringen ligger i att betygssättningen har blivit alltmer generös, eftersom det inte finns en minskning i meritvärdet mellan 2012 och 2013.

Betygsresultat årskurs 6 till 8

Från och med 2013 finns resultatsammanställningar även för årskurs 6-8, och samtliga siffror är från LIS/InfoView, då Skolverket inte redovisar samlade betygsvärden för dessa årskurser. Det rör sig om mindre förändringar i betygsmått för samtliga årskurser jämfört med 2015 och det finns inga tydliga trender. Det som kan påpekas är att den tidigare ökningen i genomsnittligt meritvärde för samtliga årskurser avstannat. En viss nedgång i andel elever som uppnått kunskapsmålen i samtliga ämnen i årskurs 7 jämfört med 2015 kan också observeras. Dock är nivån i paritet med 2014.

Tabell 4: Betygsresultat, årskurserna 6–8, 2013–2016 (Källa: LIS/Infoview)

	2013	2014	2015	2016
Årskurs 6				
Andel behöriga till yrkesprogram	88,8	88,1	88,6	89,0
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	80,4	80,4	82,1	82,4
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	203	215,5	220	224
Årskurs 7				
Andel behöriga till yrkesprogram	83,6	84,8	84,4	83,8
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	72,9	74,5	76,2	74,2
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	194	206	212	212
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		214	220	220
Årskurs 8				
Andel behöriga till yrkesprogram	79,6	81,6	82,6	81,0
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	67,2	71,0	72,9	72,7
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	199	208	216	217
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		217	225	225

Det finns inga beräkningar på 16 ämnen för 2014 i åk 7 och 8. Siffran är en uppskattning utifrån meritvärdet beräknat på 17 betyg, beräknad på skillnaden mellan 16 och 17 ämnen 2015. Beräkningen på 17 ämnen började göras 2014.

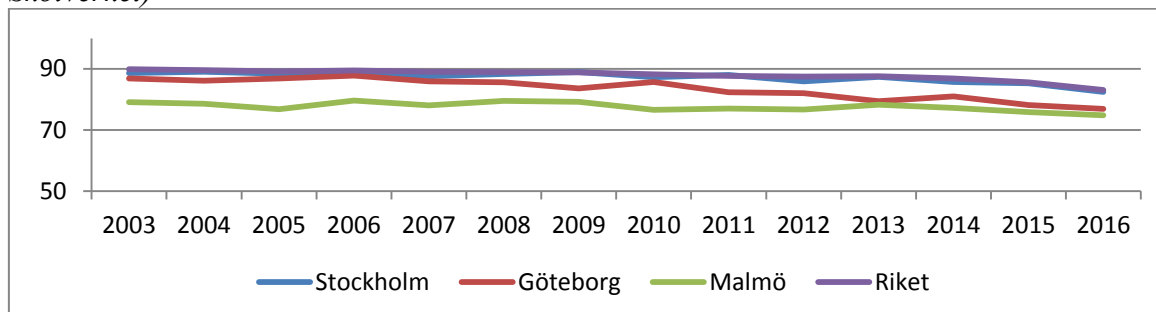
Även i årskurs 7 och 8 har det under läsåret kommit fler nyanlända elever än vanligt. Det rör sig dock inte om så stor andel elever som i årskurs 9 och det finns inga riktigt bra jämförelsepunkter bakåt i tiden. Men sannolikt är att resultaten i årskurs 7 och 8 hade visat på förbättringar om de under läsåret nyanlända eleverna hade exkluderas.

Betygsresultat i jämförelse mellan Stockholm, Göteborg och Malmö

För att jämföra resultaten över tid mellan Stockholm, Göteborg och Malmö används här måttet andelen behöriga elever till gymnasieskolans yrkesprogram, se diagram 1 nedan. Här framgår att Stockholm sedan minst 10 år tillbaka uppvisar högre resultat än både Göteborg och Malmö. Stockholm ligger under perioden ungefär i paritet med resultaten för riket i stort. Behörigheten till gymnasiet har i år minskat i Stockholm, minskat marginellt i Malmö medan den har ökat i Göteborg. När det gäller genomsnittligt meritvärde och andelen elever som har uppnått

kunskapskraven i samtliga ämnen har Stockholm högre resultat än Göteborg och Malmö mellan åren 2003 och 2016.

Diagram 1 Andel behöriga till nationellt program, Stockholm i jämförelse 2006-2016 (Källa: Skolverket)

Även med hänsyn taget till svensk/utländsk bakgrund/nyinvandrade och vårdnadshavares utbildningsnivå har Stockholm i förhållande till Göteborg och Malmö sedan 2011 haft högre resultat när det gäller andel behöriga till gymnasieskolan och genomsnittligt meritvärde i samtliga kategorier av elever.

Resultat nationella prov

Nationella prov utgör centrala indikatorer för bedömning av måluppfyllelse. Nationella prov genomförs i årskurs 3, 6 och 9. Resultaten beräknas på ett något annorlunda sätt för årskurs 3 jämfört med årskurs 6 och 9. I årskurs 3 är det resultat som redovisas ett genomsnitt av de elever som är godkända på delproven i respektive ämne. För årskurs 6 och 9 beräknas andelen elever som deltagit i samtliga delprov och är godkända i samtliga delprov. I tabell 5 nedan visas resultaten för de nationella proven.

I en jämförelse mellan årskurs 6 och 9 är resultaten på samma nivå förutom i svenska som andraspråk där resultaten är något lägre i årskurs 9. Skillnaden är dock mindre jämfört med tidigare år, vilket förklaras av att resultaten i årskurs 6 försämrats i år.

Tabell 5: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkäntnivån i nationella prov, årskurs 3, 6 och 9 2016 (inom parentes 2015 års resultat) (Källa: Skolverket, förutom *LIS/Infoview)

Ämne	Årskurs 3, 2016	Årskurs 6, 2016	Årskurs 9, 2016
Svenska/svenska som andraspråk	94 (94)	95 (96)	95 (95)
Svenska	96 (96)	97 (98)	98 (98)
Svenska som andraspråk*	83 (81)	81 (85)	78 (78)
Matematik	94 (93)	94 (94)	94 (84)
Engelska	Genomförs inte	97 (97)	98 (98)
Naturorienterande ämnen*	Genomförs inte	Frivilliga	93 (91)
Samhällsorienterande ämnen*	Genomförs inte	Frivilliga	96 (92)

I årskurs 3 har resultaten i nationella prov varit relativt konstanta de fyra senaste åren. I årskurs 6 är resultaten för 2016 ungefär på samma nivå som 2015, förutom i svenska som andraspråk. Resultaten i årskurs 6 i svenska andraspråk har varierat de senaste åren. 2014 var andelen godkända 88 procent och 2013 var andelen 80 procent.

I tabell 5 (nedan) redovisas resultaten för nationella prov i årskurs 9 över tid. Proven i natur- och samhällsorienterande ämnen är nya sedan 2013⁴. I jämförelse med riket ligger Stockholm stad över rikets snitt när det gäller samtliga resultat hämtade från Skolverket enligt tabellen ovan.

Tabell 5: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkännivån i nationella prov, årskurs 9, 2011 – 2015 (Källa: Skolverket, förutom *LIS/Infoview)

Ämne	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Svenska	97	98	98	98	98	98
Svenska som andraspråk	85	82	77	79	78	78
Matematik	83	85	91	88	84	94
Engelska	98	97	97	98	98	98
Naturorienterande ämnen*			89	91	91	93
Samhällsorienterande ämnen*			93	93	92	96

De större förändringarna i årskurs 9 jämfört med 2015 är en kraftig förbättring i matematik och en tydlig förbättring i de natur- och samhällsorienterande ämnena. Frågan är om ökningen är en avspiegling av en reell kunskapsförbättring eller om det kan bero på provens svårighetsgrad.

Samtidigt har den genomsnittliga betygspoängen i matematik ökat i Stockholm, framförallt mellan 2015 och 2016. Men det bör påpekas att det för i stort sett samtliga ämnen i årskurs 9 har skett en ökning av den genomsnittliga betygspoängen de tre senaste åren och ökningen i matematik särskiljer sig inte ifrån övriga ämnen.

Den mycket kraftiga förbättringen i matematikresultat på de nationella proven i årskurs 9 har även på motsvarande sätt skett i hela Sverige, se tabell 6 nedan. Det kan finnas två möjliga förklaringar till denna dramatiska förbättring och det är också möjligt att förklaringarna samverkar. En förklaring är att det är en positiv effekt av matematiklyftet och den andra är en lägre svårighetsgrad på provet jämfört med förra året. Följer man resultaten på nationell nivå och Stockholmsnivå, samt för Göteborg och Malmö, bakåt i tiden ser man att kurvorna för de olika kommunerna och för riket går parallellt upp och ned mellan åren, vilket indikerar att proven skiljer sig åt i svårighetsgrad för olika år. Mellan 2013 och 2015 har också avvikelsen mellan resultaten i de nationella proven i matematik och betygen i matematik kraftigt ökat i stadens kommunala skolor, där tendensen är att sätta högre betyg i förhållande till de nationella proven. Siffrorna för 2016 kommer att publiceras av Skolverket i början av 2017.

Tabell 6: Resultat nationella prov, matematik 2014 – 2016 (inom parentes står resultatet hela riket) (Källa: Skolverket).

Årskurs	Betygsmått	2014	2015	2016
Årskurs 9	Andel godkända	87 % (87,5 %)	85 % (81 %)	94 % (91,5 %)
	Genomsnittlig provbetygs-poäng	11,2 (11,4)	11,7 (10,7)	13,3 (12,1)

En annan faktor som kan påverka att resultaten på de nationella proven sammantaget ökar kan vara ett varierande antal deltagande elever på de nationella proven. Resultaten baseras på de elever som skrivit proven, medan betygsresultaten baseras på samtliga inskrivna elever.

⁴ De nationella proven genomförs i ett av NO-ämnena och SO-ämnena, men det är inte prov i samma ämnen för samtliga skolor.

Andelen deltagande elever i år är betydligt lägre jämfört med tidigare år. För de flesta proven är andelen deltagande elever mellan 84-86 procent, förutom i svenska (94 procent) och svenska som andraspråk (60 procent). År 2015 var deltagandegraden mellan 88-91 procent, förutom i svenska (95 procent) och svenska som andraspråk (76 procent). Det är därför inte omöjligt att den minskade andelen förklaras av att det är få av de nyanlända eleverna som har skrivit de nationella proven och därför inte räknas in i resultaten. Framförallt tyder den kraftigt minskade deltagandegraden i svenska som andraspråk på det.

Resultat i förhållande till socioekonomiskt index

Forskning och statistik visar att det finns ett tydligt samband mellan elevers socioekonomiska bakgrund och framgång i skolan. Resultaten kan därför vidare analyseras mot bakgrund av vilka socioekonomiska förutsättningar som eleverna på en skola har. Ett lågt socioekonomiskt index på en skola innebär att skolan generellt sett har en gynnsam förutsättning för ett bra resultat, och ett högt index signalerar därmed att skolan har en ogynnsam förutsättning. Ett index på 100 är genomsnittet för Stockholms stad.

Det finns vissa omständigheter som gör att analysen utifrån socioekonomiska förutsättningar haltar lite i år. Årets index skiljer sig åt jämfört med tidigare år genom att det blivit något mer sammantryckt, det är färre skolor som har riktigt låga eller höga index. Dock ser placeringen mellan skolor ungefär ut som tidigare år. Det innebär också att de uppdelningar (se längre fram) som använder ”fasta” index är något sämre att använda vid jämförelser över tid jämfört med den uppdelning som utgår ifrån skolornas position jämfört med varandra (kvartiler).

Betygsresultat årskurs 9

För att fortsätta undersöka förhållandet mellan socioekonomiska förutsättningar och betygsresultat har skolorna med årskurs 9 i Stockholms stad delats upp enligt två olika principer. I den första uppdelningen har skolorna delats i fyra lika stora grupper (kvartiler) utifrån det socioekonomiska indexet. Indelningen i kvartilerna sker efter indexet för aktuellt år, vilket innebär att det inte är exakt samma skolor som ingår i samma kvartiler för de olika åren. Det bör påpekas att i den tredje kvartilen är spridningen i socioekonomiskt index mellan skolorna stor då där finns skolor såväl med mer som mindre gynnsamma förutsättningar i förhållande till genomsnittet för Stockholms stad.

I den andra uppdelningen har grupperna fastställts utifrån fasta gränser och här är skolorna uppdelade i tre grupper: grupp 1) skolor med lägre index än 40, grupp 2) skolor med index mellan 40 och 200, och grupp 3) skolor med index över 200. År 2016 fanns det 17 skolor i den första (35 procent av eleverna i årskurs 9), 26 skolor i den andra (45 procent av eleverna) och 17 skolor i den tredje gruppen (20 procent av eleverna). Även i denna uppdelning blir det relativt stor spridning mellan skolorna i socioekonomiskt index, och främst i den andra gruppen. Föregående år fanns flest skolor i den första gruppen.

Siffrorna i tabell 7 och 8 är beräknade som skolornas genomsnitt, vilket inte tar hänsyn till hur många elever som går på varje skola. Resultatet i tabellerna blir därmed i första hand ett mått på hur resultaten mellan olika skolor varierar utifrån socioekonomiska förutsättningar.

Tabell 7: Betygsresultat, årskurs 9, 2014 – 2016 efter skolans socioekonomiska index (kvartiler), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde) (Källa: Skolverket)

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Kvartil 1 (lägst index)	95,8	94,1	92,0	90,8	88,8	86,5	258	260	268
Kvartil 2	92,2	93,0	91,2	84,4	86,4	83,6	243	251	253
Kvartil 3	81,8	79,9	76,4	72,4	72,4	64,7	221	228	217
Kvartil 4 (högst index)	61,3	61,8	60,8	47,4	50,2	48,4	182	189	184

Tabell 8: Betygsresultat årskurs 9, 2014–2016 efter en fast uppdelning utifrån skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde) (Källa: Skolverket)

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Skolor med <40 i index	95,1	93,8	92,1	89,2	88,0	86,5	253	256	269
Skolor med 40-200 i index	83,9	82,9	84,6	75,4	76,1	74,8	226	235	236
Skolor med >200 i index	64,7	63,6	61,2	50,9	52,3	48,4	188	192	185

För *andelen behöriga till yrkesprogram* är det i kvartilsindelningen försämringar för samtliga grupper av skolor i ungefär motsvarande utsträckning. I uppdelningen i fasta grupper har resultaten försämrats i den första och tredje gruppen, men förbättrats i den andra. Det är dock svårt att dra några slutsatser utifrån det, eftersom det troligen beror på att det är stora förändringar av i vilka grupper skolorna har hamnat. Spridningen i resultat mellan skolorna utifrån detta perspektiv har således inte ökat, men då ska påpekas att mellan 2013 och 2014 skedde en stor ökning i spridningen i resultat mellan skolorna.

Resultatmättet *andelen elever som uppnått kunskapsmålen i samtliga ämnen* har också försämrats för samtliga kvartiler, men försämringen är skarpast i den tredje kvartilen. I den fasta uppdelningen har samtliga grupper försämrade värden, dock tydligast i gruppen med högst index (över 200).

Det *genomsnittliga meritvärdet* har förbättrats för de två första kvartilerna, och tydligast i gruppen skolor med lägst index. I den tredje och fjärde kvartilen har meritvärdet minskat. I den fasta uppdelningen finns det en tydlig förbättring för gruppen med lägst index, och en försämring för gruppen med högst index.

Sammantaget, utifrån de olika resultatmått, framträder en bild av att spridningen i resultat är fortsatt stor, även om trenderna för de olika resultatmått ser något olika ut, och också till viss del är beroende av vilken uppdelning man väljer. Med utgångspunkt i kvartilsmåttet, vilket i år är mest jämförbart med föregående år, kan dock konstateras att spridningen mellan den hälft av skolorna som har lägst index (kvartil 1 och 2) och den hälft av skolorna som har högst index (kvartil 3 och 4) förstärkts något. För andelen behöriga och andel som har minst godkänt i samtliga ämnen ökar dock inte spridningen mellan den första och fjärde kvartilen i någon nämnvärd omfattning, även om skillnaden fortsatt är mycket stor. Undantaget är det genomsnittliga meritvärdet där skillnaden har förstärkts ytterligare.

Utifrån den fasta uppdelningen är det också tydligt att gapet ökar mellan grupp 2 och 3, men det är svårt att göra jämförelser över tid eftersom uppdelningen av skolor förändrats ganska mycket beroende på den nya indexuträkningen.

Ett annat sätt att bryta ner skolornas resultat utifrån socioekonomiskt index ger också denna tudelning (tabell 8). Elever på skolor med ett lägre index än 100 (gynnsammare socioekonomiska förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt) har något försämrat resultat jämfört med 2015. För elever på skolor med högre index än 100 (mindre gynnsamma förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt) är trenden negativ, och en något större försämring i år i jämförelse med förra året än i den andra gruppen skolor.

Tabell 9: Andel behöriga till nationellt program årskurs 9, 2011-2016 (ovägt medelvärde)
(Källa: Skolverket)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Skolor med <100 i index	94,5	93,7	93,5	93,7	92,7	90,2
Skolor med >100 i index	74,8	71,2	74,0	70,7	67,4	63,8

Som tidigare nämnts har det under läsåret, jämfört med tidigare år, kommit betydligt fler nyanlända elever till årskurs 9. De har kommit till alla typer av skolor ur ett socioekonomiskt perspektiv, men de är överrepresenterade i skolor med höga index. Som tidigare konstaterats finns det inga exakta siffror, men preliminära beräkningar indikerar att spridningen inte har ökat.

Spridning av resultaten i årskurs 9 mellan skolor med höga och låga resultat

Spridning av resultaten kan också åskådliggöras utan att ta hänsyn till socioekonomiska förutsättningar, utan istället observera om skillnaderna ökar mellan skolor med bra och mindre bra resultat. Det finns också möjlighet att göra lite längre tidsserier och här fokuseras på behörigheten till nationella program i årskurs 9. Vad som blir tydligt är att den hälft (kvartil 1 och 2) av skolor med högst resultat haft marginella negativa förändringar i sin resultatutveckling sedan 2005, även om kurvorna pekat något neråt för 2016. För skolorna i kvartil 2 finns också en nedåtgående trend de senaste åren. Det tydligaste mönstret är att det över tid finns ett tydligt fall i resultat för den hälft (kvartil 3 och 4) av skolor som haft lägst resultat. Trenden blir därför att avståndet mellan skolorna som har högst respektive lägst resultat ökar, och även att spridningen i resultat mellan skolorna ökar.

Skillnader i betygsresultat mellan flickor och pojkar

I årskurs 9 är det historiskt sett en fördel för flickorna (tabell 10), och i år är det en ovanligt stor skillnad mellan flickor och pojkar. Mellan 2013 och 2015 minskade istället skillnaden mellan könen.

Årets ökade skillnad har två perspektiv. Det mest framträdande är att pojkarnas resultat kraftigt försämrats. Pojkarna har historiskt sett de lägsta resultaten för andel behöriga och andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Det andra perspektivet är att flickornas resultat tydligt förbättrats. För betygsmåtten andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om de historiskt högsta värdena för flickorna.

Tabell 10: Betygsresultat årskurs 9 totalt 2011–2016, flickor och pojkar (Källa: Skolverket, förutom *LIS/Infoview)

		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Flickor	89	87	89	86	86	89
	Pojkar	87	85	86	85	84	77
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)	Flickor	79	78	78	78,5	79	81
	Pojkar	75	72	73	76	77	69
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)*	Flickor	233,2	232,3	233,8	235,7	239,1	245,5
	Pojkar	214,7	211,6	211,7	215,4	222,5	215,0
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	Flickor				244,6	249,2	257,4
	Pojkar				222,9	230,9	223,4

Även i övriga årskurser är det skillnader mellan flickor och pojkar, inte minst när det gäller det genomsnittliga meritvärdet. Precis som i årskurs 9 har skillnaden i år ytterligare framhävt i årskurs 8. Skillnaden mellan könen är minst i årskurs 6.

Det finns en tydlig socioekonomisk dimension för könsskillnaderna i årskurs 9 när det gäller behörigheten till yrkesprogram. Fram till i år har könsskillnaderna varit små bland skolorna med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 1 och 2). Med undantag för några år finns det tydligare skillnader för skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 3 och 4). I år har dock situationen förändrats markant, då det finns stora skillnader i samtliga kvartiler mellan flickor och pojkar för andelen behöriga till yrkesprogram. Pojkarnas resultat har försämrats i samtliga kvartiler och mest i kvartil 3 och 4. Flickornas resultat har förbättrats i samtliga kvartiler utom i gruppen skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 4). Precis som tidigare är det också i denna kvartil det finns de största skillnaderna mellan flickor och pojkar, och hälften av pojkarna är inte behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Historiskt sett har det alltid funnits tydligare skillnader mellan flickor och pojkar när det gäller det genomsnittliga meritvärdet, och den skillnaden har ytterligare ökat i år.

Hur kan då den kraftigt ökade skillnaden mellan flickor och pojkar förstås? Den preliminära beräkningen visar att runt 85 procent av de under läsåret nyanlända eleverna i årskurs 9 är pojkar. Vad som också kan konstateras är att det är fler pojkar i årskurs 9 än flickor. I år var det 492 fler pojkar än flickor, vilket kan jämföras med 198 förra året. Som tidigare noterats har det även i årskurs 8 kommit ovanligt många nyanlända elever under läsåret och det är troligt att det, åtminstone i viss utsträckning, förklarar det försämrade resultatet.

De preliminära beräkningarna visar att om man bortser från det ökade antalet nyanlända pojkar under läsåret så har pojkarnas resultat inte försämrats i år jämfört med tidigare.

Resultat i grundsärskolan

Elever som är mottagna i grundsärskolan kan läsa huvudsakligen ämnen eller ämnesområden. Det är möjligt för elever att kombinera grundsärskolans ämnen och ämnesområden eller grund- och grundsärskolans ämnen. Ett femte alternativ är att eleven läser en kombination av grund- och grundsärskolans ämnen och ämnesområden. Cirka hälften av de elever som är mottagna i grundsärskolan läser huvudsakligen enligt grundsärskolans ämnesområden och betyg lämnas inte för elever som läser ämnesområden. Betygsskalan i grundsärskolan skiljer sig från grundskolan då betyg för icke godkänt resultat inte betecknas med F. För den elev som inte

uppnår kraven för betyget E ska betyg inte sättas i ämnet. Nedan redogörs för betygsfördelningen för elever i årskurs 9 i grundsärskolan, tabell 11.

Tabell 11: Betygsresultat årskurs 9 i grundsärskolan, totalt 137 elever, 2016

Åk 9 vt-2016	Ej erhållit betyg	A	B	C	D	E	Antal elever som fått betyg
Slöjd	67	5	7	19	12	27	70
Hem- och konsumentkunskap	72	2	12	16	12	23	65
Bild	73	6	8	19	16	15	64
Musik	73	6	5	19	16	18	64
Engelska	77	5	10	17	13	17	60
Matematik	77	3	10	24	13	10	50
NO	78	1	8	31	12	7	59
SO	78	2	10	26	13	8	59
Teknik	80	1		28	16	12	57
Idrott och hälsa	81	7	8	22	7	12	47
Svenska/svenska som andraspråk	78	4	12	19	18	6	59*
Modersmål	120	1	3	4	7	2	17

*Varav 12 elever med betyg i svenska som andraspråk

Vårterminen 2016 var 137 stockholmselever i årskurs 9 mottagna i grundsärskolan. Kolumnen ”Ej erhållit betyg” omfattar elever som inte har begärt betyg, inte har fått betyg och elever som läser ämnesområden. De ämnen där flest elever fick betyg var inom praktisk-estetiska ämnen förutom idrott och hälsa. I de teoretiska ämnena är antalet elever som fick betyg färre. Huvuddelen av eleverna som får betyg ligger på nivå C eller D. Utmaningen för skolorna är att utveckla undervisningen så att fler elever klarar nivå A och B i grundsärskolan.

För de elever som läser ämnesområden och där kunskapsresultaten inte kan följas upp genom betyg sker uppföljning i de årliga resultatdialogerna mellan grundskolechef och rektor. Här följs upp hur många elever som ligger på grundläggande eller fördjupad nivå i sin kunskapsutveckling. Förvaltningen uppmuntrar att elever som läser ämnen ska ha betyg för att kunna följa utvecklingen av kunskapsresultaten, vilket utgör en viktig del i den systematiska kvalitetsuppföljningen.

Sammanfattning och reflektioner

Betygsresultaten i årskurs 9 har för betygsmåtten andelen behöriga till yrkesprogram och andelen elever som nått kunskapskraven i samtliga ämnen tydligt minskat jämfört med 2015. Det genomsnittliga meritvärdet är på samma nivå som förra året.

Samtidigt som det finns en stor nedgång i två av betygsmåtten har det under läsåret varit en ovanligt stor ökning av antalet nyanlända elever till Sverige till årskurs 9 och endast några få procent av dem brukar bli behöriga under ett år i svensk skola. Betygsresultaten exklusive nnyinvandrade elever (0-4 år) och elever med okänd bakgrund (Skolverkets benämning i officiell statistik) har ökat mellan 2015 och 2016 för samtliga betygsmått och det rör sig om relativt kraftiga förbättringar. Det kan konstateras att andelen behöriga exklusive nyinvandrade elever är 92,5 procent.

Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 har inte försämrats. En anledning kan vara att i detta betygsmått räknas inte de elever med som har noll i meritvärde och det är troligt att en hög andel av de nyanlända inte har fått betyg i något ämne. Exkluderas nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund har det genomsnittliga meritvärdet (17 ämnen) ökat från 247 till 255 mellan år 2015 och 2016. Därtill har det under de tre senaste åren skett en tydlig förskjutning i de satta betygen då en allt större andel elever får betygen A och B.

Därmed framträder olika bilder beroende på om analysen exkluderar eller inte exkluderar nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund. Slutsatsen är att det är nödvändigt att manövrera mellan dessa perspektiv. Att exkludera nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund är rimligt för att på så goda grunder som möjligt jämföra årets resultat med tidigare, eftersom det är en extraordinär situation i år. Men faktum kvarstår, att en stor andel nyanlända elever kommit i år och utifrån faktiska omständigheter går de inte att räkna bort. Resultatet är att runt 250 fler elever är obehöriga till yrkesprogram i år jämfört med 2015 (det ökade antalet förklaras också av att det är något fler elever i årskurs 9 i år jämfört med förra året). I relativa tal är det 33 procent fler elever som är obehöriga jämfört med 2015. Denna kraftiga ökning får konsekvenser i utbildningssystemet efter grundskolan, inte minst på gymnasieskolans introduktionsprogram.

Resultaten i årskurs 6 till 8 har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2015 och det finns inga tydliga trender över tid.

De nationella provens resultat i matematik och de samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsorienterande ämnena har förbättrats i årskurs 9 jämfört med 2015. Framförallt är förbättringen i matematik anmärkningsvärt stor, från 84 procent godkända 2015 till 94 procent godkända 2016. Det kan finnas flera orsaker till förbättringar i de nationella provresultaten, varav en är att kunskapsnivån förbättrats. Det finns också en höjning av betygen i årskurs 9, men den förbättringen följer den generella trenden för i stort sett samtliga ämnen. Den mycket kraftiga förbättringen i matematikresultat på de nationella proven i årskurs 9 har även på motsvarande sätt skett i hela Sverige. En förklaring skulle kunna vara att det är en positiv effekt av matematiklyftet och en annan skulle kunna vara att det är en lägre svårighetsgrad på provet jämfört med förra året. Det är möjligt att förklaringarna samverkar, men det är troligt att svårighetsgraden på proven detta år har varit lägre med tanke på trender i landet i stort samt

tendensen att Stockholms kommunala skolor i allt större utsträckning sätter högre betyg i matematik i förhållande till de nationella proven.

Resultatspridningen mellan skolor utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor och har förstärkts jämfört med tidigare. Exkluderas nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund visar dock de preliminära beräkningarna att spridningen inte har ökat. Sett över en dryg tioårsperiod ökar resultatskillnaderna kontinuerligt mellan skolor med höga och låga resultat.

I årskurs 9 har skillnaderna i betygsresultat mellan flickor och pojkar i år ökat stort jämfört med tidigare år, då trenden istället varit att skillnaderna minskat. Återigen kan, åtminstone delvis, skillnaden förklaras av att nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund i mycket stor utsträckning är pojkar. Samtidigt har flickornas resultat förbättrats jämfört med 2015. Utifrån ett socioekonomiskt perspektiv finns i år stora skillnader i resultat mellan flickor och pojkar i skolor med både mindre gynnsamma och bättre socioekonomiska förutsättningar när det gäller behörighet till yrkesprogram. Men pojkarnas resultat har försämrats mest i skolor med mindre gynnsamma förutsättningar (kvartil 3 och 4) och flickornas resultat har förbättrats förutom i skolor med minst gynnsamma förutsättningar. Det är också i denna grupp skolor (kvartil 4) där de största skillnaderna finns mellan flickor och pojkar och hälften av pojkarna är inte behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram.

Förvaltningen kan, liksom förra året, konstatera att den största utmaningen för att förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten är att höja resultaten för elever, främst pojkar, på skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Förvaltningen behöver fortsätta det långsiktiga systematiska utvecklingsarbetet och prioritera bland insatser. Grundläggande förutsättningar för det arbete som bedrivs är kompetensförsörjningen av lärare och ändamålsenliga skollokaler. Det kompensatoriska uppdraget är fortsatt angeläget för att öka likvärdigheten mellan skolorna, mellan elever, och att ytterligare utveckla det kollegiala lärandet. De skolor som har störst utmaningar ska få fortsatt stöd i sitt utvecklingsarbete. Det utvecklingsarbete som pågår för att förbättra mottagandet och undervisningen för nyanlända elever är av största vikt i skolans utvecklingsarbete.

Nationella och internationella uppföljningar

I slutet av året publicerades resultaten från OECD:s internationella kunskapsmätning, PISA (Programme for International Student Assessment) och den internationella studien TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) som både genomfördes 2015. PISA undersöker 15-åriga elevers kunskaper i naturvetenskap, läsförståelse och matematik. TIMSS undersöker elevers kunskaper i och attityder till matematik och naturvetenskap i årskurs 4 och 8. Efter att svenska elever tidigare år i stort har uppvisat sjunkande resultat i dessa studier är glädjande nog årets resultat förbättrade och visar på ett trendbrott. I PISA har svenska 15-åringar i absoluta mått förbättrat sig i jämförelse med senaste PISA, år 2012, både i läsförståelse, +17 poäng, och matematik, +16 poäng. I naturvetenskap är de uppmätta resultaten också högre, +9 poäng, men ökningen är inte statistiskt säkerställd. I TIMSS är de genomsnittliga resultaten i matematik och naturvetenskap i årskurs 8 högre än förra gången TIMSS genomfördes och är tillbaka på 2003 års nivå. I både årskurs 4 och 8 presterar eleverna nu bättre i matematik än de gjorde i TIMSS 2011. Eleverna i årskurs 8 presterar också bättre i

naturvetenskap. För eleverna i årskurs 4 är resultaten i naturvetenskap bättre än i TIMSS 2007 och på samma nivå som 2011.

När det gäller likvärdigheten har den dock försämrats jämfört med PISA 2006, men det ser något olika ut beroende på vilket kunskapsområde och vilken tidsperiod som analyseras. Men sammantaget visar vare sig PISA 2015 eller de två tidigare PISA-studierna på en förbättrad likvärdighet i svensk skola. I TIMSS framgår att elevernas socioekonomiska bakgrund, mätt i grad av hemresurser⁵ för lärande, har fortsatt stor betydelse för hur de presterar i matematik och naturvetenskap. För årskurs 8 har skillnaden mellan elevers resultat beroende på grad av hemresurser för lärande ökat medan förhållandet för årskurs 4 är oförändrat sedan TIMSS 2011.

Skolverket identifierade redan 2009 att segregationen utgör en av fyra huvudsakliga orsaker till varför svenska elever presterar sämre i skolan idag i jämförelse med tidigt 1990-tal. Det fria skolvalet tillsammans med en ökad boendesegregation har lett till att det har blivit vanligare att elever med likartad bakgrund samlas på en skola. Detta har medfört ökade resultatskillnader mellan skolor och att föräldrars utbildningsbakgrund får större betydelse. Positiva kamrateffekter får därmed minskad betydelse och lärarnas förväntningar riskerar att sänkas på skolor med tuffa socioekonomiska förutsättningar.

Både de internationella kunskapsmätningarna och Skolverkets analyser ligger därmed i linje med det som förvaltningen har identifierat och prioriterat i det fortsatta arbetet.

Ökad trygghet och studiero

Brukarundersökningen inom grundskolan har genomförts under våren 2016. Undersökningen genomfördes för sjätte gången som en totalundersökning i årskurserna 2, 5, 8 och besvarades även av föräldrar till elever i förskoleklass och årskurs 2.

Trygghet och trivsel

I enkäten ställs fyra frågor om trygghet och trivsel sammanfattade i indexet Trygghet och trivsel. I indexet i tabell 1 ingår påståendena:

- Jag trivs i skolan
- Jag känner mig trygg i skolan
- Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna
- Vi har en bra stämning på skolan

Tabell 11 (Andel positiva svar)

Index trygghet och trivsel	2014	2015	2016
Elev i årskurs 2	81	83	84
Elev i årskurs 5	75	76	78
Elev i årskurs 8	67	68	70
Föräldrar med barn i förskoleklass	79	80	80
Föräldrar med barn i årskurs 2	75	74	76

⁵ I årskurs 4 baseras indexet *Hemresurser för lärande* på frågor om antal böcker- och barnböcker i hemmet, tillgång till internetuppkoppling, tillgång till ett skrivbord som eleven kan använda och tillgång till eget rum. Dessutom ingår uppgifter om vårdnadshavarnas utbildningsnivå, yrkesstatus och antal apparater för digital informationshantering i hemmet. Det är samma frågor gällande årskurs 8 förutom att frågorna om barnböcker och vårdnadshavarnas yrkesstatus inte finns med.

Årets sammanfattande resultat för trygghet och trivsel visar en förbättring för samtliga årskurser även om förändringarna är små. Notera att resultatet från årets index består av fyra frågor och därför inte kan jämföras med föregående års index som bestod av ytterligare en fråga.

Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna

Påståendet *Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna* ingår i frågebatteriet Trygghet och trivsel med genomgående lägst resultat av de fyra påståendena. I år uppgav ungefär tre av fyra elever i årskurs 2 att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Tre av fem elever i årskurs 5 tycker att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna och lite mer än hälften av eleverna i årskurs 8 anser att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Se tabell 2 nedan.

Tabell 12 (Andel positiva svar)

Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	2014	2015	2016
Elev i årskurs 2	62	66	74
Elev i årskurs 5	57	59	64
Elev i årskurs 8	46	48	53
Föräldrar med barn i förskoleklass	62	65	65
Föräldrar med barn i årskurs 2	53	50	55

Trots att årets resultat generellt sett är låga, uppger fler elever i år (oavsett årskurs) i jämförelse med föregående år att de kan arbeta i lugn och ro. Skillnaden i jämförelse med föregående år är cirka fem procentenheter och ökningen har skett för samtliga årskurser när eleverna tillfrågas. Årets resultat är det högsta under perioden 2012-2016. Vad som ligger bakom resultatet generellt sett är en omfattande fråga men på skolor med låga resultat görs ofta en fördjupad analys av orsakerna till resultaten med både elever, lärare eller annan personal. Resultaten varierar mellan skolor och för att illustrera det beskrivs det högsta resultatet (andel positiva) i årskurs 8 som är 74 procent och det lägsta uppmätta resultatet som är 20 procent.

Jag känner mig trygg i skolan

I årets brukarundersökning anger 88 procent av eleverna i årskurs 2 att de känner sig trygga i skolan, 86 procent av eleverna i årskurs 5 uppger att de känner sig trygga i skolan och 82 procent av eleverna i årskurs 8 känner sig trygga i skolan. Vid en jämförelse med föregående år har resultatet inte förändrats mer än en procentenhet upp eller ner. Resultaten över tid (2012-2016) visar på en svag nedåtgående trend.

Tabell 13 (Andel positiva svar)

Jag känner mig trygg i skolan	2014	2015	2016
Elever i årskurs 2	89	89	88
Elever i årskurs 5	86	85	86
Elever i årskurs 8	82	82	82
Föräldrar med barn i förskoleklass	83	84	85
Föräldrar med barn i årskurs 2	84	84	84

Av de tillfrågade föräldrarna uppfattar 85 procent att deras barn känner sig trygga i förskoleklassen, vilket är något högre andel än föregående år (84 procent år 2015). Föräldrar med barn i

årskurs 2 uppfattar i lika hög grad som föregående år att deras barn känner sig trygga i skolan, det vill säga 84 procent av de svarande.

Skolinspektionens tillsyn

Inför den regelbundna tillsynen Skolinspektionen genomförde under hösten 2015 besvarade elever från årskurs 5 och 9 en enkät om trygghet och trivsel och studiero på lektioner. När elever i årskurs 5 fick ta ställning till påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan” uppgav 93 procent att det stämmer ganska bra eller att det stämmer helt och hållet. Elever i årskurs 9 uppgav vid samma påstående 86 procent. Resultaten i Skolinspektionens undersökning riktad sig till elever i årskurs 5 och 9 visar alltså på högre andel positiva svar i jämförelse med stadens brukarundersökning.

När det gäller påståendet ”Jag har studiero på lektioner” ansåg 74 procent av elever i årskurs 5 att det stämmer ganska bra eller att det stämmer helt och hållet. Resultatet för årskurs 9 var för samma påstående 62 procent. Även vid denna jämförelse med stadens egen brukarundersökning visar Skolinspektionens undersökning högre resultat med cirka 10 procentenheter.

Förvaltningen finner dessa resultatskillnader anmärkningsvärda. De är förhållandevis stora och i årskurs 5 omfattar enkätundersökningen samma elever.

Jämförelser utifrån socioekonomiskt index

För att undersöka förhållandet mellan olika svarsalternativ har andel positiva svar brutits ned enligt principen om fasta gränser där skolorna är uppdelade i tre grupper utifrån socioekonomiskt index⁶: grupp 1) skolor med lägre index än 40, grupp 2) skolor med index mellan 40-200 och grupp 3) skolor med index över 200. Spridningen inom de olika grupperna är relativt stor. Indelningen sker utifrån ett index för det aktuella året. I tabellen nedan är andelen positiva svar i genomsnitt redovisade. Notera att de inte är viktade utifrån antalet elever i respektive grupp.

Tabell 14: Brukarundersökningsresultat 2016 efter en fast uppdelning utifrån skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av andel positiva svar per grupp (ovägt medelvärde)

		Jag känner mig trygg i skolan	Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna
Årskurs 2	Skolor med <40 i index	91	78
	Skolor med 40-200 i index	88	73
	Skolor med >200 i index	83	68
Årskurs 5	Skolor med <40 i index	89	70
	Skolor med 40-200 i index	86	61
	Skolor med >200 i index	79	57
Årskurs 8	Skolor med <40 i index	86	59
	Skolor med 40-200 i index	81	49
	Skolor med >200 i index	77	44
Föräldrar med barn i F-klass	Skolor med <40 i index	89	67
	Skolor med 40-200 i index	86	65
	Skolor med >200 i index	74	68
Föräldrar med barn i årskurs 2	Skolor med <40 i index	91	78

⁶ Socioekonomiskt index: Ju högre index desto sämre socioekonomiska förutsättningar

	Skolor med 40-200 i index	88	73
	Skolor med >200 i index	83	68

Elever i och föräldrar med barn i skolor med högt socioekonomiskt index svarar genomgående att de är mindre trygga i skolan, än elever i och föräldrar med barn i skolor med lägre socioekonomiskt index (oavsett grupp). Skillnaderna ökar mellan de respektive grupperna och elever i och föräldrar med barn i skolor med lägst socioekonomiskt index (<40) svarar i högst utsträckning att de känner sig trygga i skolan.

Påståendet *Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna* visar samma uppdelning som ovan. I skolor med högt socioekonomiskt index uppfattar en lägre andel elever och föräldrar att de eller deras barn kan arbeta i lugn och ro på lektionerna, än elever och föräldrar i gruppen skolor med lägre socioekonomiskt index. Skillnaderna mellan grupperna ligger över tio procent och är särskilt höga för elever i årskurs 5 och elever i årskurs 8. En avvikelse finns för föräldrar med barn i förskoleklass, där resultaten är betydligt mer jämna mellan grupperna.

Elevernas inflytande

I brukarundersökningen ställs frågor om elevinflytandet. Följande påståenden bedöms⁷:

- Lärarna lyssnar på mig och tar hänsyn till vad jag tycker
- Jag är nöjd med det inflytande som jag har över mitt skolarbete (frågan utelämnad för elev i årskurs 2)
- I utvecklingssamtalen pratar vi om vad jag gör bra och vad jag behöver förbättra (elev årskurs 2: På utvecklingssamtalen (samtalet jag har med min lärare och mina föräldrar) går det bra att prata om hur jag utvecklas och lär mig)
- Utvecklingssamtalet genomförs på ett sätt som jag förstår.

Tabell 15: Sammanfattning av samtliga frågor om inflytande (andel positiva svar). Jämförelse över tid 2014-2016

	2014	2015	2016
Elev i årskurs 2	91	92	90
Elev i årskurs 5	88	88	87
Elev i årskurs 8	72	70	71
Föräldrar med barn i förskoleklass	79	80	81
Föräldrar med barn i årskurs 2	82	80	81

Överlag är det små förändringar jämfört med tidigare år. Årets sammanfattande resultat för inflytande visar en liten förbättring (uppgång med en procentenhet) för elever i årskurs 8, liksom när vårdnadshavare med barn i förskoleklass och årskurs 2 svarar. En liten nedgång har skett i årskurs 2 och årskurs 5 (en procentenhet).

Andelen elever som uppger att de vet vad de ska kunna för att nå målen har höjts något men är fortfarande låg, särskilt i årskurs 8 där 53 procent har svarat positivt på påståendet. Resultaten fångar däremot inte variationen mellan skolor eller inom skolor. Ett exempel på resultatens

⁷ Påstående som ställs till vårdnadshavare med barn i förskoleklass och årskurs 2:

- Lärarna lyssnar på mig och tar hänsyn till mig och mitt barns synpunkter
- Jag är nöjd med det inflytande som jag har över mitt barns skolarbete
- På utvecklingssamtalen (samtalet jag har med min lärare och mina föräldrar) går det bra att prata om hur jag utvecklas och lär mig
- Utvecklingssamtalen genomförs på ett sätt om mitt barn förstår

spridning mellan skolor är att den skola med högst resultat i årskurs 8 har 88 procent elever som uppger att de vet vad de behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena och den skola med lägst resultat har 35 procent elever som ställer sig positiva till påståendet.

Förvaltningen har sett över orsakerna till resultaten och har bland annat fört diskussioner om indikatorns formulering och att kunskapskraven ibland kan vara svåra att förstå för eleverna och kräver både samtal och visning av konkreta elevexempel. En försvårande omständighet är till exempel att frågan innehåller flera saker, det vill säga de olika ämnena. Det är svårt att veta om svaren på frågan gäller samtliga ämnen, några få ämnen eller alla ämnen utom ett. Även Skolverket har i en utvärdering av den nya betygsskalan, april 2016, uppmärksammat att ungefär hälften av de tillfrågade lärarna upplever kunskapskraven som otydliga och att de i mindre grad lyckas kommunicera med eleverna kring kursplaner, betyg och kunskapsutveckling än tidigare. Skolverkets förslag är därför att kunskapskraven bör ses över. Många skolor i Stockholm har arbetat med formativ bedömning för att återkoppla och tydliggöra var en elev befinner sig kunskapsmässigt samt hur eleven ska kunna utvecklas vidare, vilket är ett arbete som också fortsätter.

Att ge röst åt de yngre skolbarnen

En kartläggning som genomförts inom nio kommuner under läsåret 2014/2015 har resulterat i en rapport. Från Stockholms grundskolor deltog närmare 100 lärare, fritidspedagoger och skolledare vid intervjuer med de tre forskarna. I början av juni 2016 inbjöds alla deltagare till föreläsning med en av forskarna och fick ta del av rapportens innehåll. Rapporten komma att vara ett stöd för skolorna i deras arbete med fånga in, kartlägga och förbättra elevernas lärmiljö i skolan.

Kvalitetsarbetets genomförande och arbetsformer

Det systematiska kvalitetsarbetet utgör kärnan i verksamheternas planering, uppföljning och analys. Kvalitetsarbetet ska vara integrerat i det dagliga operativa arbetet under året. Rektorn ska leda och utveckla arbetet så att verksamheten får ett resultatbaserat förhållningssätt med eleverna i fokus, som skapar engagemang hos medarbetarna och gör att lärarresursen tas till vara på bästa sätt.

Resultatdialoger

Resultatdialogerna är en väsentlig del i det systematiska kvalitetsarbetet och genomförs varje år mellan grundskolechef och skolledning. I dessa dialoger diskuteras skolans resultat, analys och åtgärder. Som underlag inför samtalen används skolans tertialrapport 2 där skolan presenterar sina resultat när det gäller kunskaper, normer och värden, gör analyser av orsaker till resultaten vilket utmynnar i skolans förslag till prioriterade åtgärder utifrån analysen. Skolans systematiska kvalitetsarbete i sin helhet är en väsentlig diskussionspunkt.

En viktig uppföljning i årets resultatdialoger har varit att följa upp grundskolans prioriterade områden: förstärka elevhälsoarbetet, mottagande och undervisning av nyanlända elever, kvaliteten i fritidshemmet och digitalisering för att utveckla lärandet. Dialogerna har också på ett bättre sätt fångat och följt upp samtliga verksamheter inom skolan, till exempel när det gäller grundsärskolan och fritidshemmet. Tre av sju grundskoleområden har genomfört särskilda resultatdialoger om grundsärskolan med de grundskolor som har grundsärskolegrupper. Dessa dialoger har gett fördjupade kunskaper om den aktuella verksamheten, dess kvaliteter och utveckling. Grundskoleavdelningen kommer att fortsätta

arbetet med att utveckla formerna för resultatdialoger för att ytterligare förbättra kvaliteten i det systematiska uppföljnings- och planeringsarbetet i syfte att höja elevernas måluppfyllelse.

Efter att samtliga resultatdialoger är genomförda har grundskolans ledning sammanfattat och dragit slutsatser på aggregerad nivå. När det gäller de prioriterade områdena elevhälsa, nyanlända elever, fritidshem och digitalisering har många skolor utvecklat sitt arbete men slutsatsen har dragits att digitalisering för lärandet utgör ett utvecklingsområde. Dock är variationen mellan skolorna ganska stor och vissa skolor har också kommit långt inom detta område.

Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse

Som ett led i att utveckla det övergripande systematiska kvalitetsarbetet har grundskoleavdelningen arbetat för att öka delaktigheten i planeringen och tydliggöra uppdraget. Skolorna har fått återkoppling på sina verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser från avstämningsgrupper vid årets början och på tertialrapporter vid resultatdialogerna under hösten. Fokus är på det systematiska kvalitetsarbetet med kopplingen mellan mål, åtgärder/arbetsätt, uppföljningar och analyser. Förvaltningen har under året tagit fram en digital mappstruktur där varje skolas planer och rapporter samlas vilket ger en systematik och tillgänglighet för andra att ta del och lära av.

I syfte att skapa en tydlig bild av de uppdrag som ges direkt till skolorna i nämndens verksamhetsplan, samt att förenkla uppföljningen, kommer en lista med uppdragen tas fram till rektorerna. Grundskoleavdelningen centralt kommer på samma sätt lista de uppdrag som vi ska arbeta med och utse ansvariga för olika områden.

Utvecklingsområden

Ambitionen är att hålla i arbetet med några prioriterade insatser och att fokusera på dem för att skapa en långsiktig och hållbar utveckling. Förvaltningen lyfter i verksamhetsplanen för 2017 särskilt fram vikten av att öka elevernas måluppfyllelse, arbetet kring nyanlända elever, elevhälsa, fritidshem samt digitalisering. Förvaltningens arbete har i verksamhetsplanen delats in utifrån följande strategier när det gäller förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola:

- system för systematiskt kvalitetsarbete
- utveckling av undervisning och utbildning
- en skola för alla – ett inkluderande perspektiv

Bilaga, Resultat för stadens grundskolor år 2016 i jämförelse med 2015 och 2014.

I tabellen ingår endast skolor som hade fler än 20 elever i årskurs 9. Siffrorna är avrundade till närmaste heltal.

Skola	Genomsnittligt Meritvärde*			Andel behöriga nationellt program (%)**			Andel godkända i alla ämnen (%)		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Stadens genomsnitt	230	231	225	83	85	86	75	78	77
Abrahamsbergsskolan	243	248	249	84	95	96	79	92	93
Adolf Fredriks Musikklasser	281	274	280	98	99	99	97	99	99
Akalla grundskola F-9	171	196	201	61	70	75	48	54	64
Alviksskolan	245	231	223	91	83	83	84	75	79
Aspuddens Skola	233	231	225	95	92	95	83	86	82
Bagarmossens Skola	216	213	221	77	88	84	66	78	77
Björkhagens Skola	257	246	238	96	97	96	94	93	90
Blommensbergsskolan	231	235	235	92	89	95	84	81	89
Bredängsskolan	214	190	178	77	72	64	67	65	40
Bäckahagens Skola	174	187	212	63	63	76	53	47	51
Enbacksskolan	201	205	212	83	68	86	78	68	72
Engelbrettskolan	247	247	225	92	97	94	81	91	75
Enskede skola	240	235	231	98	91	92	96	87	87
Eriksdalsskolan	227	218	207	90	81	78	81	74	65
Farsta grundskola	180	206	204	58	77	79	44	65	51
Fruängens skola	199	207	185	76	72	76	64	63	67
Grimstaskolan	190	219	205	66	73	76	55	62	61
Gubbängsskolan	160	205	211	63	80	89	44	66	77
Gärdesskolan	263	251	255	92	97	99	88	89	92
Hagsätraskolan	174	161	178	44	53	55	40	40	46
Hjulsta grundskola	134	126	152	40	37	51	21	16	27
Husbygdsskolan F-9	189	180	198	63	52	73	48	40	56
Hässelby Villastads Skola	252	234	241	98	94	92	95	80	85
Hässelbygdsskolan	197	187	184	57	58	63	47	41	51
Högalidsskolan	242	239	235	78	95	93	73	89	87
Höglandsskolan	285	275	278	87	100	97	87	100	97
Hökarängsskolan	168	190	187	60	69	66	50	63	56
Johan Skytteskolan	245	255	241	92	96	94	85	92	89
Katarina Norra Skola	252	260	248	96	97	100	89	90	96
Kista grundskola	202	213	201	69	80	89	58	75	77
Kungsholmens grundskola	241	256	235	90	100	96	80	92	85
Lillholmsskolan	204	183	219	65	42	76	62	34	67

Skola	Genomsnittligt Meritvärde*			Andel behöriga nationellt program (%)**			Andel godkända i alla ämnen (%)		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Mariaskolan	246	248	233	91	93	91	89	91	86
Matteusskolan	238	245	243	94	92	96	79	89	91
Mälarhöjdens Skola	262	248	260	90	88	99	87	86	94
Nya Elementar	248	253	248	91	95	96	87	92	90
Rinkebyskolan	121	170	149	31	67	49	20	41	29
Rålambshovsskolan	270	246	249	99	99	99	95	89	97
Rödabergsskolan	263	256	257	91	90	94	88	88	91
Sjöstadsskolan	235	199	241	91	77	97	75	62	84
Sjöängsskolan	208	227	208	77	87	87	66	80	78
Skarpatorpsskolan	154	137	204	58	39	83	33	39	69
Skarpnäcks Skola	215	236	221	81	83	91	73	71	85
Slättgårdsskolan	200	212	197	80	68	74	68	58	62
Smedshagsskolan	191	195	188	73	73	64	59	50	50
Sofia Skola	241	236	227	88	81	86	86	78	80
Spånga grundskola	244	231	234	84	94	93	76	82	81
Sturebyskolan	257	256	236	88	97	94	85	95	91
Sundbyskolan	165	227	227	55	73	71	42	64	67
Sätraskolan	184	194	166	71	67	61	57	64	50
Södermalmsskolan	247	242	228	94	98	91	84	95	83
Södra Ängby Skola	255	243	235	93	91	94	88	88	86
Trollbodaskolan	259	241	230	95	96	92	92	91	86
Vasa Real	264	256	258	98	97	100	92	91	95
Vinsta grundskola västra	203	225	222	67	80	82	48	77	68
Vällingbyskolan	186	216	218	68	73	76	60	67	75
Årstaskolan	217	217	208	88	89	85	62	80	79
Åsö Grundskola	247	237	234	96	91	91	90	85	82
Äppelviksskolan	279	270	272	92	99	100	92	98	99

*Uträkning baserad på 16 ämnen.

**Avser lägsta behörighet till gymnasiet (yrkesprogram).